

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laiksi lihan tarkastuslain muuttamisesta

Eduskunta on 28 päivänä syyskuuta 1993 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 163.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulais-osastopäällikkö Olli Sorvettula maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Antti Toivonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, neuvotteleva virkamies Risto Aurola sosiaali- ja terveysministeriöstä, johtaja Kalevi Salminen elintarvikevirastosta, ylijohdaja Esko Nurmi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksesta, jaostopäällikkö Johannes Ijas Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, neuvotteleva virkamies Aila Lind Suomen Kuntaliitosta ja Suomen teurastamoeläinlääkäriyhdistyksen puheenjohtaja Eeva Sovijärvi Suomen Eläinlääkäriliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lihan tarkastuslakia muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriölle lihan tarkastuslain mukaan kuuluvat tehtävät siirrettäisiin yleisesti velvoittavien määräysten ja ohjeiden antamista lukuun ottamatta eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle.

Maa- ja metsätalousministeriöltä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle siirtyviä tehtäviä olisivat muun muassa lihan tarkastuslain mukaan valtion tehtävänä olevan lihan tarkastuksen järjestäminen sekä teurastamojen hyväksyminen ja muiden lihan tarkastuslainsäädännön mukaisten yksittäisten hallintoasioiden ratkaiseminen. Samoin ministeriöltä siirtyisi eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle lihan tarkastuslain mukainen teurastamojen sekä teurastamojen yhteydessä olevien ja vientiin hyväksytyjen lihavalmistus- ja lihankäsittelylaitosten valvonnan johto.

Lihan tarkastuslain saattamiseksi muuttunut muuta lainsäädäntöä ja hallintokäytäntöä vastaavaksi lakia ehdotetaan tarkennettavaksi muun muassa kuntien hallintoon kohdistuvan ohjauksen, valtion lihan tarkastushenkilökunnan virkatyyppien määritelmien, lihan tarkastuksesta perittävän maksun ja lihan uusintatarkastuksen

tekevän asiantuntijalautakunnan puheenjohtajan määräämisen osalta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä jäljempänä ehdotettavin huomautuksin ja muutoksin.

Valiokunnan hankkimasta selvityksestä on käynyt ilmi, että Teknillisen tarkastuksen komitea -91 on esittänyt lihan tarkastustoiminnan erottamista viranomaistoiminnasta, mikä tekisi mahdolliseksi myös päteviksi todetuille yksityisille eläinlääkäreille tarkastustoiminnan harjoittamisen. Myös EY:n säännökset mahdollistavat toiminnan järjestämisen muuna kuin viranomaisen itsensä harjoittamana toimintana. Valiokunta pitääkin komitean esitystä perusteltuna ja toteaa, että toimenpiteellä voitaisiin vähentää lihan tarkastuksesta muun muassa kunnille aiheutuvia kustannuksia. Kustannusten alentamisella olisi myös suuri merkitys lihan suoramyynnin harjoittaville maataloilole.

Lakiehdotuksen 15 §:n 2 momentin mukaan kunnallisen lihan tarkastamon suorittamasta lihan tarkastuksesta suoritettavat maksut vahvistaisi lääninhallitus. Valiokunta pitää kyseistä menettelyä, jossa kunnan päätös alistetaan lääninhallituksen vahvistettavaksi, vanhakantaisena ja ehdottaakin kyseisen päätösvallan siirtämistä kokonaisuudessaan kunnalle. Maksut voitaisiin kuitenkin määrätä enintään sellaisiksi, että ne vastaisivat lihan tarkastuksen järjestämisestä kunnalle aiheutuvia kustannuksia.

Lisäksi valiokunta ehdottaa lain voimaantuloa säännökseen tehtäväksi teknisen korjauksen.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Laki

lihantarkastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 27 päivänä maaliskuuta 1960 annetun lihantarkastuslain (160/60) 11 § sekä
muutetaan 4 ja 5 §, 10 §:n 2 momentti, 15 §, 17 §:n 3 momentti ja 23 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 §
 30 päivänä joulukuuta 1982 annetussa laissa (1113/82) sekä 15 § muutettuna mainitulla lailla ja 19
 päivänä tammikuuta 1976 annetulla lailla (8/76), seuraavasti:

4, 5 ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

15 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Kunnallisen lihantarkastamon suorittamasta
 lihantarkastuksesta *suoritettavista maksuista
 päättää kunta. Maksut voidaan määrätä enintään
 sellaisiksi, että ne vastaavat lihantarkastuksen
 järjestämisestä kunnalle aiheutuvia kustannuksia.*

17 ja 23 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos suorittaa
 tämän lain voimaan tultua ne laitosten hyväksy-

misen ja valvontaan, lihantarkastuksen järjestä-
 miseen ja valtion lihantarkastushenkilökunnan
 henkilöstöhallintoon liittyvät tehtävät, jotka
 seuraavissa säännöksissä ja määräyksissä, niihin
 myöhemmin tehtyine muutoksineen, on säädetty
 tai määrätty maa- ja metsätalousministeriön tai
 sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtä-
 väksi, jollei asianomaisessa järjestyksessä toisin
 säädetä tai määrätä:

1) 6 päivänä toukokuuta 1960 annetun lihan-
 tarkastusasetuksen (219/60) 1 §:n 1 momentti,
 3 §, 4 §:n 1, 4 ja 5 momentti, 6 §, 7 §:n 2 ja 3
 momentti, 8 §:n 4 momentti, 9 §:n 4 momentti,
 10 §, 10 a §:n 2 momentti, 16 §, 17 §:n 1—2 ja 5—
 8 momentti, 20 §:n 2 momentti ja 22 §:n 4 mo-
 mentti;

(2—8 kohta kuten hallituksen esityksessä)

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
 ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila,
 varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Kalli, Kohi-

joki, Koistinen, Koski, Lahikainen, Ollila, Polvi-
 nen, Pulliainen, Rajamäki, Rinne, Saario ja
 Westerlund sekä varajäsen Puhakka.

Vastalause

Mietinnön laatimisen viime vaiheessa valio-
 kunnan enemmistö kirjasi siihen lausuman
 lihantarkastuksen erottamisesta viranomais-
 toiminnasta viittaamalla Teknillisen tarkastuk-
 sen komitea -91:n johonkin ehdotukseen. Mai-
 nittua mietintöä ei kuitenkaan esitelty eivätkä
 asiantuntijat siihen viitanneet. Tämä johti
 varsin kevytmieliseen ja puutteelliseen lausu-
 maan.

Emme voi hyväksyä sitä, että kuluttajan- ja
 tuottajansuojaan suhtaudutaan näin vastuutto-
 masti.

Niin sanotun hullun lehmän taudin vaikutuk-
 set Englannissa osoittavat, kuinka integroituneessa
 Euroopassa kuluttajaturvallisuus voi het-
 kessä vaarantua. Tämän vuoksi lihantarkastuk-
 sen tasosta ja vastuukysymyksistä ei voida tinkiä
 tuumaakaan.

Jos valiokunnan enemmistön näkemyksen mukaisesti tarkastustoiminta siirrettäisiin yksityisille eläinlääkäreille, tulisi sen merkitä vastuukysymysten erittäin tarkkaa määrittelyä laissa. Käytännössä tämä johtaisi mm. vastuun vakuuttamiseen ja sitä kautta tarkastusmaksujen kohoamiseen. Valiokunnan enemmistöhän pyrkinee niiden alentamiseen.

Tuottajan kannalta asia on myös tärkeä. Tarkastava tahohan voi määrätä lihan kelvottomana hävitettäväksi. Tämä taas on suuri menetys tuottajalle. Kun tarkastava taho voi teoriassa tehdä myös vääriä ratkaisuja, tulee tuottajalla

olla oikeus valittaa tehdystä ratkaisusta. Tämä taas edellyttää valitusjärjestelmän luomista lailla.

Yhteenvetona toteamme, että valiokunnan enemmistö menetteli sekä hätäisesti että harkitsemattomasti mietintöä näiltä osin laatiessaan. Sanoudumme irti tällaisesta vastuuttomasta toiminnasta.

Kun valiokunnan enemmistön kannanottoa ei ole laadittu ponnen muotoon, emme ehdota sitä poistettavaksi. Olennaista on, että vaihtoehtoinen kanta tulee näin eduskunnan ja virkamiesten tietoon.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 1993

Erkki Pulliainen

Heikki Rinne

